

بسم الله الرحمن الرحيم

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در بررسی

طرح اجازه دریافت پرداخت های دولت در ماه های فروردین و اردیبهشت سال ۱۳۹۱

استخراج و تنقیح: محمد امینی زاده

تدوین و بازبینی: کاظم کوهی اصفهانی

طرح اجازه دریافت و پرداخت‌های دولت در ماه‌های فروردین و اردیبهشت سال ۱۳۹۱

مصوب ۱۳۹۰/۱۲/۲۱

مقدمه

طرح یک فوریتی «اجازه دریافت و پرداخت‌های دولت در ماه‌های فروردین و اردیبهشت سال ۱۳۹۱» را عده‌ای از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به جهت تأخیر در ارائه لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ و عدم امکان رسیدگی به آن در فرصت باقی‌مانده تا پایان سال ۱۳۹۰ در مجلس شورای اسلامی و نیز ضرورت تسهیل اداره قانونمند کشور در ماه‌های نخست سال ۱۳۹۱ جهت طی تشریفات قانونی با قید دو فوریت تقدیم مجلس شورای اسلامی کردند. یک فوریت این طرح، در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید و برای رسیدگی به کمیسیون اجتماعی، به عنوان کمیسیون اصلی ارسال گردید که کمیسیون مزبور، آن را در تاریخ ۱۳۹۰/۱۲/۱۶ عیناً به تصویب رساند و گزارش آن را به مجلس ارائه کرد. بررسی این طرح در دستور جلسه ۱۳۹۰/۱۲/۲۱ صحن علنی مجلس قرار گرفت که با اصلاحاتی به تصویب رسید و برای طی مراحل قانونی مقرر در اصل ۹۴ قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شد. اعضای شورای نگهبان پس از بحث و بررسی در خصوص مصوبه مزبور در جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۲۲ خویش، با اعلام عدم مغایرت آن با موازین شرع و قانون اساسی، نظر خود را طی نامه شماره ۹۰/۳۰/۴۶۱۲۲ مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۲۲ به مجلس شورای اسلامی اعلام کردند.

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۰/۱۲/۲۱

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۰/۱۲/۲۲

ماده واحده- به دولت اجازه داده می‌شود در چهارچوب قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ و قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور در ماه‌های فروردین و اردیبهشت سال ۱۳۹۱ درآمدها و سایر منابع عمومی و اختصاصی را وصول و به خزانه واریز کند و اعتبارات هزینه‌ای (جاری) و تملک دارایی سرمایه‌ای و مالی و اختصاصی از آن محل را در چهارچوب

۱. مصوبه مذکور طی نامه شماره ۶۶۳/۷۶۵۶۷ مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۲۱ به شورای نگهبان ارسال شده و اظهارنظر شورا راجع به آن، طی نامه شماره ۹۰/۳۰/۴۶۱۲۲ مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۲۲ به مجلس شورای اسلامی اعلام شده است.

احکام و جداول قانون بودجه سال ۱۳۹۰ تا مبلغ دویست و بیست هزار میلیارد (۲۲۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال دریافت و پرداخت نماید، مشروط بر اینکه هزینه‌های جاری بیش از ده درصد (۱۰٪) نسبت به سال قبل افزایش نیابد و همچنین در اجرای قانون هدفمندکردن یارانه‌ها برای سه ماهه اول سال ۱۳۹۱ معادل سه ماه پایانی سال ۱۳۹۰ عمل نماید.

وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل کشور) موظف است تنخواه‌گردان حسابداری موضوع ماده (۲۶) قانون محاسبات عمومی کشور را که در چهارچوب ماده مذکور در سقف این ماده از محل اعتبار فوق به دستگاه‌های اجرایی مربوط پرداخت می‌کند، حداکثر تا پایان سال ۱۳۹۱ تسویه نماید.

تبصره ۱- بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و رابطه مالی دولت و نفت بر اساس قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور متناسب با زمان دوره مشابه قابل اجراء است.

تبصره ۲- با تصویب نهایی قانون بودجه سال ۱۳۹۱ دولت موظف است از تاریخ ۱۳۹۱/۱/۱ بر اساس قانون مزبور اعمال حساب نماید.

دیدگاه عدم مغایرت

به موجب اصل ۵۲ قانون اساسی، بودجه سالانه کل کشور باید از طرف دولت تهیه و برای رسیدگی و تصویب به مجلس شورای اسلامی تسلیم شود. مسلماً برای عمل به این اصل قانون اساسی، بودجه سالانه هر سال، باید سال قبل از آن تهیه و به تصویب برسد؛ لذا از این جهت که هنوز در اسفندماه قانون بودجه سال آینده به تصویب نرسیده، تخلف از قانون اساسی رخ داده است. از سوی دیگر به موجب اصل ۵۳ قانون اساسی، همه پرداخت‌ها باید در حدود اعتبارات مصوب و به موجب قانون انجام می‌گیرد. بر این اساس، با وجود اینکه قانون بودجه به تصویب نرسیده است اما دریافت‌ها و پرداخت‌های دولت باید به موجب قانون صورت گیرد و امکان دریافت یا پرداخت بدون مجوز قانون ممکن نیست؛ لذا تصویب این طرح در این شرایط، مغایرتی با قانون اساسی ندارد.

دیدگاه ابهام

در این ماده واحده با وجود اینکه به دولت اجازه داده شده صرفاً برای دو ماه فروردین و اردیبهشت سال ۱۳۹۱ درآمدها را وصول و اعتبارات را پرداخت نماید، اما در مورد اجرای قانون هدفمندکردن یارانه‌ها برای سه‌ماهه اول سال ۱۳۹۱ تعیین تکلیف نموده است. از سوی دیگر عنوان مصوبه نیز ناظر بر اجازه دریافت و پرداخت‌های دولت در ماه‌های فروردین و اردیبهشت است، اما از جهتی برای سه‌ماهه اول سال ۱۳۹۱ تعیین تکلیف نموده است؛ لذا به نظر می‌رسد از این جهت دارای ابهام است.

نظر شورای نگهبان

مستفاد از قانون اساسی این است که قانون بودجه هر سال باید تا پایان سال قبل به تصویب برسد، اما با توجه به اضطرار موجود، مصوبه مجلس در خصوص طرح اجازه دریافت و پرداخت‌های دولت در ماه‌های فروردین و اردیبهشت سال ۱۳۹۱، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

نظر نهایی شورای نگهبان: مصوبه مجلس در خصوص طرح اجازه دریافت و پرداخت‌های دولت در ماه‌های فروردین و اردیبهشت سال ۱۳۹۱، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.